

จริยธรรมกับการพัฒนาองค์กร

Ethics And Organizational Development

นิสนัย พลธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Nissanai pholtham

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Nissanai331990@gmail.com

บทคัดย่อ

จริยธรรมกับการพัฒนาองค์กร จริยธรรมต้องประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ ซึ่งส่วนมากมาจากคำสอนทางศาสนา 1. ความรับผิดชอบ 2. ความซื่อสัตย์ 3. ความมีเหตุผล 4. ความกตัญญูต่อบุคคล 5. ความมีระเบียบวินัย 6. ความเสียสละ 7. การประหยัด 8. ความอดุสาหะ 9. ความสามัคคี 10. ความเมตตาและกรุณา 11. ความยุติธรรม

จริยธรรมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การคล่องตัวในการใช้ชีวิตการเคลื่อนไหวของชีวิตทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ การปฏิบัติตามฐานจริยธรรม บำเพ็ญสมณะ เจริญวิปัสสนา เรียกหลักแห่งความประพฤติอันเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนาว่า ศีลธรรม และเรียกหลักแห่งความประพฤติอันพัฒนามาจากแหล่งอื่นว่าจริยธรรม

การนำเอาส่วนต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมกันอย่างมีระเบียบ หรือเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างมีเหตุผลของบุคคลกลุ่มหนึ่ง เพื่อเป็นศูนย์อำนาจการ ให้การดำเนินงาน ลุล่วงไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการใช้อำนาจการบริหารที่ชัดเจนมีการแบ่งงานและหน้าที่ลำดับขั้นตอนของการบังคับบัญชา และความรับผิดชอบ องค์กรแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ 1.องค์กรทางสังคม 2.องค์กรส่วนราชการ 3.องค์กรเอกชน

คำสำคัญ: จริยธรรม; การพัฒนา; องค์กร

Abstracts

Ethics and organizational development Ethics must consist of many virtues. Which comes mainly from religious teachings 1. Responsibility 2.

Integrity 3. Reasonableness 4. Gratitude 5. Discipline 6. Sacrifice 6. Saving 6. Industrial effort 6. Unity 10 Mercy and Kindness 11. Justice

Ethics in a broad sense means living life. Canal life, life, movement of life in every aspect, every level, both physical, verbal, spiritual, meditation practice, meditation, practice, peace, meditation Call the principle of conduct due to the religious teachings that morality and call the principles of behavior developed from other sources that ethics

The organization that means bringing together all the relevant parts in an orderly manner Or a rational grouping of a group of people To be a center Let the operation be done according to the defined goals. With the use of clear administrative power, division of work and responsibilities, order of steps And responsibility The organization is divided into 3 major characteristics: 1. Social organizations 2. Government agencies 3. Private organizations

Keywords: Ethics; Development; Organization

บทนำ

จริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยศาสตร์ จริยธรรมมาจากคำว่า จริย กับ ธรรมะ จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ธรรมะหมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งของทั้งหลายจริยธรรมต้องประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ ซึ่งส่วนมากมาจากคำสอนทางศาสนา 1. ความรับผิดชอบ 2. ความซื่อสัตย์ 3. ความมีเหตุผล 4. ความกตัญญูทดแทน 5. ความมีระเบียบวินัย 6. ความเสียสละ 7. การประหยัด 8. ความอดุสหา 9. ความสามัคคี 10. ความเมตตาและกรุณา 11. ความยุติธรรม

จริยธรรมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การครองชีวิตการใช้ชีวิตการเคลื่อนไหวของชีวิตทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ การปฏิบัติกรรมฐานเจริญสมาธิ บำเพ็ญสมณะ เจริญวิปัสสนา เรียกหลักแห่งความประพฤติ อันเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนาว่า ศีลธรรม และเรียกหลักแห่งความประพฤติอันพัฒนามาจากแหล่งอื่นว่าจริยธรรม

องค์กร หมายถึง การนำเอาส่วนต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมกันอย่างมีระเบียบ หรือเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างมีเหตุผลของบุคคลกลุ่มหนึ่ง เพื่อเป็นศูนย์อำนาจการให้การดำเนินงานลุล่วงไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการใช้อำนาจการบริหารที่ชัดเจนมี

การแบ่งงานและหน้าที่ลำดับขั้นตอนของการบังคับบัญชา และความรับผิดชอบ องค์กรแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ 1.องค์กรทางสังคม 2.องค์กรส่วนราชการ 3.องค์กรเอกชน

การพัฒนาองค์กร หมายถึง ความพยายามอย่างมีแผนและต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั่วทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและต้องใช้เครื่องมือและเทคนิคทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ประกอบกระบวนการวิจัยเชิงแก้ปัญหาเป็นแม่แบบการวางแผนในการสร้างวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมความมีประสิทธิภาพเพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัว เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน เพื่อมุ่งปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไข มุ่งส่งเสริมหลักการทำงาน ส่งเสริมการกระจายการตัดสินใจออกไปจากส่วน มุ่งส่งเสริมให้สมาชิกขององค์กร มุ่งดำเนินการสร้างสรรค์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรผู้นำที่ดี จะต้องมีความรักในเพื่อนมนุษย์ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับสูง

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันอีกหลายคำ บางครั้งก็มีการนำมาใช้แทนกัน ซึ่งให้ความหมายทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจความหมายและขอบข่ายของจริยธรรมกับศัพท์เกี่ยวข้องในหลายมุมมอง ทำให้ทราบถึงทรรศนะมุมมองของผู้รู้ต่าง ๆ ที่พยายามศึกษาแนวคิดจริยธรรมในด้านที่แตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่าจริยธรรม ผู้ฟังหรือผู้อ่านมักจะพิจารณาอยู่ในกรอบคิดเกี่ยวกับศาสนา ทั้งนี้ เพราะคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม ดังคำกล่าวของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพุทธศาสนาว่า กำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันไว้อย่างไร หลักจริยธรรมก็จะกำหนดให้ปฏิบัติตามนั้น”(พระพรหมวชิรญาณ,2551 :2)

ทั้งนี้ จริยธรรมมาจากคำว่า จริย กับ ธรรมะ จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ธรรมะหมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งของทั้งหลาย เมื่อพิจารณาตามรูปคำจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ให้คำนิยามว่า “จริยธรรม” คือ

ธรรมที่เป็น ข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม (ปรัชญา เวสารัชช, 2551 : 7) หากมีการจัดระดับจริยธรรม จริยธรรมมีหลายระดับ ซึ่งสามารถจำแนกตามระดับกว้าง ๆ ได้ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับของผู้ครองเรือน คือ โลภียธรรม กับ ระดับของผู้ที่สละบ้านเรือนแล้ว คือ โลกุตตรธรรม (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2548 : 4)

จริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยศาสตร์ จริยธรรมมาจากคำว่า จริย กับ ธรรมะ จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ธรรมะหมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งของทั้งหลาย

จริยธรรม

จริยธรรม หมายถึง ความถูกต้องดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์กติกาบรรทัดฐานของตนเองว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีงาม และอะไรคือความถูกต้อง โดยทั่วไปมิได้มีการเขียนเป็นกฎข้อบังคับให้สมาชิกทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งหากมีการละเมิดจะถูกลงโทษโดยสังคมในขณะเดียวกัน ส่วนศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม เห็นว่า จริยธรรมกับค่านิยมมีความหมายแตกต่างกันเฉพาะในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติยากที่จะชี้ให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจน (ไสว มาลาทอง, 2542 : 12) กล่าวคือ

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าโครงสร้างของแนวคิดด้านจริยธรรม จะประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ ซึ่งส่วนมากมาจากคำสอนทางศาสนา ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ คือ ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ ให้ดียิ่งขึ้น
2. ความซื่อสัตย์ คือ การประพฤติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติ ปฏิบัติ อย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
3. ความมีเหตุผล คือ ความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเอง ที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้
4. ความกตัญญูกตเวที คือ ความรู้สำนึกในอุปการคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา

5. ความมีระเบียบวินัย คือ การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

6. ความเสียสละ คือ การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่บุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเอง

7. การประหยัด คือ การใช้สิ่งของพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะ

8. ความอดุสาหะ คือ ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน

9. ความสามัคคี คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความพร้อมเพรียงร่วมมือกันกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

10. ความเมตตาและกรุณา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีสุข กรุณาหมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

11. ความยุติธรรม คือ การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง (พระพรหมวชิรญาณ, 2551 : 5)

จริยธรรมต้องประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ ซึ่งส่วนมากมาจากคำสอนทางศาสนา 1. ความรับผิดชอบ 2. ความซื่อสัตย์ 3. ความมีเหตุผล 4. ความกตัญญูกตเวที 5. ความมีระเบียบวินัย 6. ความเสียสละ 7. การประหยัด 8. ความอดุสาหะ 9. ความสามัคคี 10. ความเมตตาและกรุณา 11. ความยุติธรรม

หลักการของจริยธรรม

จริยธรรมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การคล่องชีวิตการใช้ชีวิตการเคลื่อนไหวของชีวิตทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ การปฏิบัติกรรมฐานเจริญสมาธิบำเพ็ญสมณะ เจริญวิปัสสนา (พระพรหมวชิรญาณ, 2551 : 7)

แม้ว่าจริยธรรมไม่สามารถแยกเด็ดขาดจากศีลธรรม แต่คำว่าจริยธรรม จะมีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นหลักคำสอนทางศาสนาที่ว่าด้วยความประพฤติปฏิบัติชอบ ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติชอบ ซึ่งมีรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญาและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแนวทาง

ประเพณีปฏิบัติเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เหตุที่จริยธรรมมักอิงอยู่กับศาสนา เนื่องจากคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม แต่ไม่ได้หมายความว่าจริยธรรมอิงอยู่กับหลักคำสอนทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แท้ที่จริงจริยธรรมยังหยั่งรากอยู่บนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และโดยนัยนี้ บางท่านเรียกหลักแห่งความประพฤติอันเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนาว่า ศีลธรรม และเรียกหลักแห่งความประพฤติอันพัฒนามาจากแหล่งอื่นว่าจริยธรรม (ปรัชญา เวสารัชช์, 2551 : 8)

จริยธรรมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การคล่องตัวการใช้ชีวิตการเคลื่อนไหวของชีวิตทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ การปฏิบัติกรรมฐานเจริญสมาธิ บำเพ็ญสมณะ เจริญวิปัสสนา เรียกหลักแห่งความประพฤติอันเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนาว่า ศีลธรรม และเรียกหลักแห่งความประพฤติอันพัฒนามาจากแหล่งอื่นว่าจริยธรรม

ความจำเป็นของการมีจริยธรรมกับการพัฒนาองค์กร

ความหมายขององค์กร การนำเอาส่วนต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมกันอย่างมีระเบียบ หรือเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างมีเหตุผลของบุคคลกลุ่มหนึ่ง เพื่อเป็นศูนย์อำนาจการ ให้การดำเนินงานลุล่วงไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการใช้อำนาจการบริหารที่ชัดเจนมีการแบ่งงานและหน้าที่ลำดับขั้นตอนของการบังคับบัญชา และความรับผิดชอบ องค์กรแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่

1. องค์กรทางสังคม เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับสมาชิกในสังคมเช่น ครอบครัว โรงเรียน และกลุ่มกิจกรรมสาธารณะต่างๆ

2. องค์กรส่วนราชการ เป็นหน่วยงานของราชการ ทำให้เกิดนโยบายสาธารณะและงานบริการแก่ประชาชน

3. องค์กรเอกชน เป็นองค์กรที่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า ได้รับผลตอบแทนจากผลกำไรที่เกิดจากการทำธุรกิจ (วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น, 2548 : 7)

ประเภทขององค์กร การดำเนินธุรกิจอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ เราสามารถจำแนกรูปแบบธุรกิจได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

1.กิจการเจ้าของคนเดียว

2.ห้างหุ้นส่วน

3.บริษัทจำกัด

องค์กรแต่ละประเภท ยังมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านองค์ประกอบและวัตถุประสงค์ ภายในองค์กรยังมีการจัดวางโครงสร้างขององค์กรเพื่อการจัดการและบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และองค์กรที่พบเห็นได้มากที่สุดได้แก่องค์กรธุรกิจขนาดเล็ก หรือธุรกิจเจ้าของคนเดียว องค์กรขนาดใหญ่เช่นโรงงานอุตสาหกรรม และองค์กรภาครัฐ

ดังนั้นองค์กร คือ การนำเอาส่วนต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกันมารวมกันอย่างมีระเบียบ หรือเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างมีเหตุผลของบุคคลกลุ่มหนึ่ง เพื่อเป็นศูนย์อำนาจการให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการใช้อำนาจการบริหารที่ชัดเจน มีการแบ่งงานและหน้าที่ลำดับขั้นตอนของการบังคับบัญชา และความรับผิดชอบ องค์กรแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ คือ 1.องค์กรทางสังคม 2.องค์กรส่วนราชการ 3.องค์กรเอกชน

แนวคิดของการพัฒนาองค์กร

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เคยให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรไว้หลายแนวความคิดด้วยกัน ตัวอย่างเช่น การพัฒนาองค์กร คือ ความพยายามอย่างมีแผน ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กร เป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบขององค์กร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ความมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรเป็นหลัก ไม่ใช่การมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงของบุคคล แต่การเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่เกิดขึ้นเป็นผลพลอยได้ของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กร กระบวนการปรับปรุงองค์กรให้กลับสู่สถานะใหม่ที่เหมือนเดิมหรือดีกว่าเดิมโดยมุ่งที่ความกล้าในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง เน้นให้องค์กรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะนำเอาความใหม่และแปลกทั้งทางด้านเทคนิค วิทยาการ และทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ามาสู่องค์กร กระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร โดยใช้การวิจัยเชิงแก้ปัญหา ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการการแก้ปัญหาอย่างมีระบบเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาเบื้องต้นขององค์กร
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กร
3. การป้อนข้อมูลย้อนกลับให้แก่องค์กร
4. สำรวจปัญหาขององค์กรจากข้อมูลที่ได้รับทั้งหมด
5. วางแผนปฏิบัติการ

6. ลงมือปฏิบัติการ (ไสว มาลาทอง, 2542 : 12)

การพัฒนาองค์การ เป็นการเสริมสร้างให้กับบุคคลภายในองค์กรได้พัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั่วทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและต้องใช้เครื่องมือและเทคนิคทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ประกอบกระบวนการวิจัยเชิงแก้ปัญหาเป็นแม่แบบ

การวางแผนในการสร้างวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีระบบ

1. วัตถุประสงค์ของสมาชิกทุกคนในองค์การ
2. วัตถุประสงค์ของทีมงาน
3. วัตถุประสงค์ขององค์การ (วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น, 2548 : 7)

วัตถุประสงค์อย่างกว้าง ๆ ของการพัฒนาองค์การโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว จะคล้ายคลึงกันดังนี้

1. เพื่อสร้างเสริมความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ
2. เพื่อให้องค์การสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและอยู่รอด เมื่อต้องประสบกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลง
3. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานอย่างมีแผนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในวัตถุประสงค์ขององค์การร่วมกัน
4. เพื่อมุ่งปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขวัฒนธรรมที่ล้าสมัย ไร้สาระ ขัดต่อความเจริญขององค์การ โดยมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของงานที่บรรลุตามเป้าหมายมากกว่าวิธีการ
5. ควรมุ่งส่งเสริมหลักการทำงานที่เน้นหลักการมากกว่าตัวบุคคล ควรเน้นทั้งปริมาณงานและความรู้สึกของคนไปพร้อมๆ กัน
6. ส่งเสริมการกระจายการตัดสินใจออกจากส่วนกลางให้มากที่สุด มุ่งให้การตัดสินใจเกิดขึ้นในจุดที่มีข้อมูลพร้อมที่จะทำการตัดสินใจให้เป็นผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจ
7. มุ่งส่งเสริมให้สมาชิกขององค์การทุกคนตระหนักในภาระความรับผิดชอบต่อตำแหน่งและหน้าที่

8. มุ่งดำเนินการสร้างสรรค์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ไม่เดินสวนทางกับวัตถุประสงค์ขององค์การ คือมุ่งประสานเป้าหมายของบุคคลกับเป้าหมายขององค์การเข้าด้วยกัน (ไสว มาลาทอง, 2542 : 12)

กระบวนการพัฒนาองค์กรโดยสร้างจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

สังคมปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทิศทางการเปลี่ยนแปลงสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งในเชิงบวก หรือเชิงก้าวหน้าส่งผลที่พึงปรารถนาแก่ผู้อยู่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง และเป็นไปได้ในทางตรงกันข้าม คือ เชิงลบหรือเชิงถดถอย ซึ่งส่งผลเป็นความเสื่อมโทรมและ ความไม่พึงปรารถนาต่าง ๆ แก่บุคคลในสังคม สังคมอารยะทั่วไปมักจะกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงไปตามแผน เป็นความต้องการ ของสมาชิกทั้งหมดในสังคม ในรูปของโครงการพัฒนารูปแบบต่างๆ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ใน การผลักดันให้โครงการพัฒนาบรรลุผลสำเร็จตามแผนการพัฒนา มีหลายฝ่ายหรือหลายภาคส่วน ซึ่งเรียกรวม ๆ ว่า กลุ่มพหุภาคี อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนในชุมชนนักวิชาการ ผู้นำทางศาสนา หรือผู้นำทางจิตวิญญาณและธุรกิจเอกชน ในบรรดากลุ่มพหุภาคีเหล่านี้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการผลักดันดำเนินการ และรับผิดชอบโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในสังคมให้ก้าวหน้าไปตามวัตถุประสงค์ ก็คือ นักพัฒนา (change agent) อาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา หรือผู้นำองค์กรเอกชนก็ได้ นักพัฒนาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งเป็นกลไกประสานงานระหว่างแหล่งสนับสนุนโครงการพัฒนา กับโครงการพัฒนาที่ลงไปยังพื้นที่ต่างๆ ในสังคมและชุมชน (พระพรหมวชิรญาณ 2557 : 18) โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในสังคมจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ คุณสมบัติและความสามารถของนักพัฒนา ดังนั้นเพื่อให้โครงการพัฒนาบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจแก่ทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องพัฒนานักพัฒนา ให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีความเป็นผู้นำในการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ นักพัฒนาสังคม คือ นักเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทาง ที่พึงปรารถนา สังคมที่พึงปรารถนาประกอบด้วยสังคมที่มีความยุติธรรม สังคมที่มีความเสมอภาค สังคมที่มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง เป็นอย่างหนึ่งอย่างเดียวกันและเป็นสังคมที่มีสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยการเสียสละ จริตใจ เพื่อให้สังคมได้รับการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนานักพัฒนาสังคมให้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่พึงปรารถนา (ปรัชญา เวสารัชช์ 2551 : 32)

การสร้างมนุษยสัมพันธ์ คือ ความรักในการติดต่อกับคนอื่นด้วยจิตใจเต็มไปด้วยไมตรี ผู้นำที่ดี จะต้องมีความรักในเพื่อนมนุษย์ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับสูง ความรักในมนุษย์เป็น ก้าวแรกในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ปราศจากความรักในเพื่อนมนุษย์จะไม่เกิดมนุษยสัมพันธ์ยุทธวิธีในการพัฒนา นักพัฒนาเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคม บทบาทของนักพัฒนาจะปรากฏในที่ ทุกแห่งที่ต้องการจะปรับปรุงสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่และดีงาม ที่ดีแทนสิ่งเก่าที่มีปัญหาและล้าหลัง ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม แต่การที่จะนำเสนอการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมได้ จะต้องสร้างความรู้สึกร่วมให้เกิดขึ้น ในสังคมว่า สังคมจะต้องมีการปรับปรุงใหม่ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ดีกว่าเก่า ซึ่งก็เป็นบทบาท ของนักพัฒนาที่จะดำเนินการสร้างความรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีแก่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย การที่ประชาชนจะยอมรับและมีความรู้สึกร่วมขึ้นมาได้ ประชาชนจะต้องมีศรัทธาในตัวนักพัฒนา และเชื่อในสิ่งที่นักพัฒนานำเสนอ ตามหลักพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอันดับแรก ที่จะต้องพัฒนาตน โดยเฉพาะ ตัวผู้นำให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องงดงามเพื่อสร้างศรัทธาแก่ผู้รับการ พัฒนา (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2548 : 11)

6. หลักการพัฒนาผู้นำในการเปลี่ยนแปลงที่ดี ก็คือการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงปรารถนาและเป็นที่ ยอมรับของสังคม การที่จะบรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินตามระบบการพัฒนาซึ่ง ประกอบด้วยการศึกษาปัญหาและความต้องการ ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่น ๆ รวมทั้งนโยบาย ที่มีการวางแผนอย่างรัดกุม กระบวนการในการดำเนินการ การตรวจสอบ และการประเมินผล ทรัพยากรมนุษย์จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในระบบการพัฒนาสังคม และทรัพยากร มนุษย์ที่สำคัญก็คือผู้นำ ซึ่งจะต้องมีบทบาทสำคัญในการนำ การควบคุมและประเมินผลจากการ พัฒนาโครงการ พัฒนาสังคมทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชน หมู่บ้าน หรือในระดับชาติ จะต้องมีความรู้และผู้บริหารโครงการทั้งสิ้น (ไสว มาลาทอง, 2542 : 13)

ดังนั้นผู้นำที่ดี จะต้องมีความรักในเพื่อนมนุษย์ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับสูง ความรักในมนุษย์เป็น ก้าวแรกในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ปราศจากความรักในเพื่อนมนุษย์จะไม่เกิดมนุษยสัมพันธ์ยุทธวิธีในการพัฒนา นักพัฒนาเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคม บทบาทของนักพัฒนาจะปรากฏในที่ ทุกแห่งที่ต้องการจะปรับปรุงสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่และดีงาม

สรุป

การพัฒนาบุคคลเพื่อให้เป็นผู้นำที่ดีนั้น เป็นเป้าหมายสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน ตามหลักทางพระพุทธศาสนา บุคคลที่พัฒนาดีแล้วยังมีความประพฤติเป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นได้ ขณะเดียวกันก็เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคม สถาบันพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนานักพัฒนาสังคมตั้งแต่ยุคแรกเกิดมีพระสงฆ์ขึ้นในสังคมมนุษย์ กล่าวโดยเฉพาะใน สังคมไทย พระสงฆ์เป็นบุคลากรสำคัญมากที่สุดในบรรดาทรัพยากรมนุษย์ของพระพุทธศาสนา การ จะให้พระสงฆ์เป็นผู้นำได้อย่างสมบูรณ์ จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสมบูรณ์พร้อมกัน 3 มิติ คือ มิติทางคุณธรรม มิติทางปัญญา และมิติการเป็นผู้นำ สถาบันการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้นำ พระสงฆ์จำนวนไม่น้อยก่อนบวชและระหว่าง บวชเป็นผลผลิตของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในสังคมมาแล้ว ดังนั้น จึงสมควรประยุกต์เอาความรู้ทางวิชาการที่ได้รับมาเป็นแนวปฏิบัติตน และเป็นแนวทางในการชี้นำสั่งสอนแก่ประชาชน เพื่อ ความมีศรัทธาอย่างยั่งยืนต่อพระพุทธศาสนา และเพื่อบรรลุถึงความเป็นอริยบุคคลตามอุดมการณ์ ของพระพุทธศาสนา อย่างแท้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรัชญา เวสารัชช์. (2551). บทความพิเศษจริยธรรมสำหรับนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ. *วารสารพิเศษผู้ตรวจการแผ่นดิน*, 1 (4), 7-24.
- พระพรหมวชิรญาณ. (2551). *พระพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2548). *ผู้ปกครองที่พึงประสงค์กับการเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด.
- ไสว มาลาทอง. (2542). *คู่มือการศึกษาจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.